

Promluva arcibiskupa Dominika Duky při rekviem za oběti heydrichiády, 30. října 2011, katedrála sv. Víta, Václava a Vojtěcha

Nejenom s pochopením, ale s radostnou úctou přijal jsem myšlenku slavit tuto mši. Ti, kdo o ni žádali, vyjádřili mnohé. Na prvním místě úctou ke svým rodičům. Je krásné setkat se s takovými dětmi a stejně krásné je setkání s rodiči, kteří jim byli vzorem pro celý život. Zároveň zcela správně upozorňují, že máme-li stát rovně, pak nesmíme připustit nálepku, že jsme národ „švejků“. Máme také jiné vojáky, statečné a naší vlasti oddané. Konečně je dobré setkat se s lidmi, kteří nechtějí v pohodlném zapomnění ztratit svou minulost a tím i vlastní identitu a nechtějí se z obtížných problémů vysmeknout tím, že dějinná fakta zbagatelizují nebo zpochybní.

Je důležité a spravedlivé vzpomenout na početnou skupinu lidí, jejichž jména byla/budou vyslovena. Nepropadněme odlidštění. V hrobech neznámých vojínů vždy leží někdo, kdo měl jméno, rodinu, přátele a domov, z něhož byl vytržen nesmyslem válek. Nesmíme zapomenout, že za abstrakcí pojmů jako Lidice a Ležáky stojí zcela určití lidé. Podobně by nebylo správné z hrdinů heydrichiády jmenovat jen hlavní aktéry, důstojníky výsadku a přejít mlčením ty, kdo se aktivně podíleli na riskantní akci proti zlu. Nejednou to udělali bez jasného vědomí, čeho se účastní, ale s jasným vědomím, že něco v míru tak samozřejmého jako dát najíst hladovému, nechat odpočinout znaveného, je najednou smrtelně nebezpečné. Byla válka. Bylo jasné, co je to za válku a že útok na Heydricha není teroristickou akcí proti legálnímu politikovi. Šlo o vojáka, který byl jedním z architektů genocidy a koncentračních táborů.

Nejstarší z nás si navždy budou pamatovat ty rudé plakáty s černými seznamy, každý den novými, na nichž byla jména masové pomsty nacistů. Jsou hodni úcty, i když akce proti Heydrichovi byla jen záminkou pro jejich popravu. Na všechny dnes myslíme. Myslíme i na ty, kdo šťastnou náhodou vyvázli a jsou zde mezi námi.

Nelidsky kruté dějiny dvacátého století tíží naše vědomí i svědomí. Lidé vraždili lidi, v panice a vášni, umírali v hněvu, vybičované nenávisti a šílenství strachu, který velel udělat cokoli. Neznáme takové situace – a modleme se úpěnlivě, abychom je nepoznali – a proto před nimi stojíme bezradně. Nemůžeme nic. Mrtvé nevzkřísíme, vrahy nezadržíme, zrady jednotlivců neodčiníme. Nechceme-li se dopustit nových vin a nechat se

pohlit vzpomínkami silnějšími než noční děs, máme jedinou možnost: ztišit se a uslyšet Boží slovo. Naši bolest nezmírní nic než vědomí, že život je zralý, když někdo doroste plné lásky a ta se projeví v sebenasazení pro druhého. O tom mluví čtení z Knihy moudrosti: „... jeho duše byla Pánu milá, proto ji spěšně přesadil ze středu nepravosti.“ Naši spravedlnost neusmíří nic, než vědomí, že Pán stále přichází, aby zjednal právo navěky, jak o tom čteme na mnoha místech Bible. Náš vnitřní mír ochráníme, jen když budeme bdělí a citliví vůči dobru a zlu, jak o tom mluví sám Kristus v dnešním podobenství. Když nedovolíme, aby se zlo prolomilo do našeho jednání – a pomsta je zlo. Když budeme pohotově ke službě dárci všeho dobra – odpuštění a smíření jsou vrcholným tvarem dobra. V něm je odpočinutí věčné, které vyprošujeme zemřelým, i naděje v radost časnou i věčnou, o niž prosíme pro nás živé.

Mons. Dominik Duka OP, *arcibiskup pražský*